

Nota verkrijging/vervaardiging en onderhoud van kapitaalgoederen 2011

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Verkrijgen/vervaardigen van kapitaalgoederen.....	5
2.1	Investeren.....	5
2.2	Activeren en afschrijven	5
2.3	Waarderingsmethodieken	6
2.4	Afschrijven	7
2.5	Afschrijvingswijze	8
2.6	Afschrijving op grond.....	9
2.7	Rentemethodieken	9
2.8	Restwaarde	9
2.9	Boekwinst	9
2.10	Aanvragen investeringen.....	9
2.11	Onderbouwing aangevraagde investeringen	10
2.12	Dekking van investeringen	10
3	Beheer van kapitaalgoederen	11
3.1	Onderhoud.....	12
4.	Informatieverstrekking	15
5.	Overige onderwerpen.....	17
5.1	Begrippenlijst.....	17
5.2	Bronnen:	18
Bijlagen		
Bijlage I	Relevante wet- en regelgeving.....	20
Bijlage II	Bijlage betreffende richtlijnen van de commissie BBV	23
Bijlage III	Afschrijvingstabel	25
Bijlage IV	Procesbeschrijving Activa beleid.....	26
Bijlage V	Procesbeschrijving financiële verwerking	27
Bijlage VI	Procesbeschrijving actualiseren verstrekte kredieten.....	28

1. Inleiding

De gemeente Aalten heeft een groot vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van onder andere wegen, openbare verlichting, riolering, groen, speelvoorzieningen, sportvoorzieningen, gemeentelijke gebouwen en onderwijsgebouwen. Het onderhoud is van groot belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op het terrein van veiligheid, vervoer, recreatie, onderwijs en verrichtingen van overige gemeentelijke diensten. Vanwege het belang hiervan is dit onderhoud grotendeels vastgelegd in meerjarenplannen, nota's, visies en regelingen.

Beheer van kapitaalgoederen is uiteraard niet nieuw in onze organisatie. Er wordt al vele jaren aan beheer gedaan en er zijn de nodige instrumenten, zoals beheersystemen, beschikbaar om de beheertaak te ondersteunen en om goede financiële ramingen te maken. De beheersystemen hebben als doel het beheer zo effectief en efficiënt mogelijk te verrichten. Dat betekent dat de juiste maatregel op de juiste plaats en op de juiste momenten wordt genomen en ook nog tegen de laagst mogelijke kosten. Maar effectief en efficiënt beheren lukt alleen als er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn. Vaak knelt het op dat punt. De middelen zijn altijd beperkt, waardoor beheersuitgaven moeten concurreren met ander beleidsvelden.

In deze nota wordt beschreven hoe het verkrijgen, vervaardigen en het onderhoud van kapitaalgoederen geregeld is. Deze nota is ter vervanging van de nota activabeleid "waarderen en afschrijven" uit 2007.

In het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is geregeld dat een keuze gemaakt kan worden uit:

- ieder jaar een uitgebreide paragraaf
- een integrale beleidsnota met jaarlijks een beperkte paragraaf

De gemeente Aalten heeft gekozen voor een integrale beleidsnota, hoewel we ook een goede paragraaf hebben.

2. Verkrijgen/vervaardigen van kapitaalgoederen

2.1 Investeren

Jaarlijks worden door gemeenten grote bedragen geïnvesteerd in kapitaalgoederen. Onder een investering wordt verstaan, het vastleggen van vermogen in een object waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Conform artikel 35 en 59 van het BBV worden investeringen onderscheiden in:

- a) *Investerings met een economisch nut*
Investerings hebben economisch nut indien ze handelbaar zijn (er een markt voor is) en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen, bijvoorbeeld door het vragen van rechten, heffingen, leges of prijzen.
- b) *Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut*
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, bruggen en groenvoorzieningen.

De hiervoor vermelde twee soorten investeringen kunnen worden onderverdeeld naar de volgende drie categorieën:

- 1) *Nieuwe- of uitbreidingsinvesteringen*
Dit zijn investeringen ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe activiteiten of uitbreiding van de huidige activiteiten.
Bijvoorbeeld: een nieuw schoolgebouw, de reconstructie van een weg, een nieuw soort hulpverleningsvoertuig, enzovoorts.
- 2) *Vervangingsinvesteringen*
Dit zijn investeringen ten behoeve van de vervanging van een oud (bestaand) actief als gevolg van economische veroudering of slijtage.
Bijvoorbeeld: het vervangen van een busvoertuig, het vervangen van computers, het vervangen van een lift, enzovoorts.
- 3) *Levensduurverlengende investeringen*
Dit zijn investeringen die worden gepleegd ten behoeve van een bestaand actief en expliciet leiden tot een substantiële levensduurverlenging van het betreffend actief.
Bijvoorbeeld: het renoveren van een gebouw, het impregneren van een kademuur, enzovoorts. Het gaat hier dus *niet* om (groot)onderhoud. Onderhoud is niet levensduurverlengend, maar dient om het actief gedurende zijn levensduur in goede staat te houden (zie ook paragraaf 3.1).

Op grond van artikel 212 van de Gemeentewet heeft de gemeente in haar financiële verordening onder meer regels opgenomen voor het waarderen en afschrijven van activa.

2.2 Activeren en afschrijven

In deze notitie wordt regelmatig de term activeren gebruikt. Onder activeren wordt hier verstaan het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde kapitaalgoed vanaf het moment dat de gemeente het economisch risico loopt en dat een meerjarig nut heeft.

2.2.1 Moment van activeren

Investerings waarvan is voorgeschreven dat deze worden geactiveerd dienen uiterlijk op het moment van ingebruikname te zijn geactiveerd als activa in bedrijf (bijvoorbeeld als materieel vast actief).

2.2.2 Omvangcriterium

Investerings met een meerjarig economisch nut moeten worden geactiveerd. Om de nodige administratieve handelingen te voorkomen en om de inzichtelijkheid van de investeringsstaat te vergroten wordt een ondergrens gehanteerd waaronder investeringsuitgaven niet worden geactiveerd. In de financiële verordening gemeente Aalten is deze ondergrens bepaald op € 5.000 exclusief BTW.

Een uitzondering op de regel dat investeringen tot en met € 5.000 niet geactiveerd worden vormen de gronden en terreinen. Deze worden altijd geactiveerd.

2.2.3 Bruto- en netto activeren

Er is een verschil in de wijze van activeren bij investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Hierop wordt verder onder A en B ingegaan.

Voor beide soorten investeringen geldt wel dat bijdragen van derden welke in directe relatie staan met de desbetreffende investering (zowel die met een economisch als die met een maatschappelijk nut) op de waardering daarvan in mindering mogen worden gebracht (zie artikel 62, tweede lid, van het BBV). Er dient

dan een direct aantoonbare relatie te bestaan tussen de kosten van de investering en de daarvoor ontvangen bijdrage. Indien aan de bijdrage door de derde specifieke voorwaarden voor terugbetaling (meerjarig) zijn gesteld, mag de eventuele verrekening *pas* plaats vinden als – veelal naar (tijds)evenredigheid -¹ aan de voorwaarden is voldaan.

A. Investeringen met een economisch nut

Activa dienen op basis van de bruto-investering (exclusief verrekenbare of compensabele BTW) te worden geactiveerd. Dit houdt in dat bijdragen uit reserves niet op de investering en dus niet op de activering in mindering mogen worden gebracht, maar bijdragen van derden (zie hierboven) wel.

Indien voor de dekking van de kapitaallasten van een investering met een economisch nut een reserve is opgebouwd wordt die bestemmingsreserve conform de (afschrijving)parameters van het bijbehorende actief periodiek via resultaatbestemming aangewend ter (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten.

B. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Indien is gesteld dat investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd, is het van belang dat, naast het direct op de investering in mindering brengen van de bijdrage van derden, ook de reserves in mindering mogen worden gebracht (zie artikel 62, derde lid, van het BBV). De aanwending van een daartoe gevormde reserve loopt via de resultaatbestemming van het desbetreffende programma. Het is wenselijk dat dit soort investeringen tegen een zo laag mogelijke waarde op de balans worden verantwoord en in een zo kort mogelijke termijn worden afgeschreven (zie de toelichting op artikel 59, vierde lid, van het BBV).

2.3 Waarderingsmethodieken

Bij de waardering van vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Het Burgerlijk Wetboek kent twee waarderingsgrondslagen, namelijk de verkrijgings- of vervaardigingswaarde en de actuele waarde (vervangingswaarde).

In afwijking van het Burgerlijk Wetboek is in het BBV bepaald dat in beginsel één waarderingsgrondslag wordt gehanteerd, namelijk de historische kostprijs (vervaardigings- of verkrijgingsprijs).

De waarde van de historische kostprijs van activa is de verkrijgingswaarde met bijkomende kosten of de vervaardigingsprijs. De verkrijgingswaarde is de inkoopprijs en de bijkomende kosten.

De overwegingen om af te schrijven op de historische kostprijs zijn:

- deze methode is niet gevoelig voor inflatie en voorkomt daardoor een zwaardere belasting van het budget;
- veel overheidsinvesteringen hebben een zeer lange levensduur waarvan de vervangingswaarde moeilijk te bepalen is;
- wanneer een gemeente kiest voor de historische kostprijs, hoeft zij slechts de huidige lasten daarvan te dragen en niet de lasten om de investering in de toekomst te vervangen.

Echter geeft een afschrijving op basis van de vervangingsprijs een beter inzicht in het vermogen van de balans. De theorie van de vervangingswaarde richt zich niet op het ontstaan (historische kostprijs), maar op de hoogte van de kosten bij vervanging (in de toekomst).

Zoals gesteld schrijft het BBV de verkrijgings- of vervaardigingswaarde voor als waarderingsgrondslag. Bij de toelichting op de balans moet aangegeven worden welke methode gebruikt wordt.

¹ In sommige gevallen vervalt de (volledige) terugbetalingsplicht pas nadat volledig aan de voorwaarden is voldaan.

2.4 Afschrijven

Algemeen

Afschrijven is bedrijfseconomisch gezien het tot uitdrukking brengen van de vermindering van de waarde van de activa en de verdeling daarvan over de geschatte technische gebruiksduur dan wel de economische levensduur als deze korter is. De afschrijvingstermijn dient op 1 van deze 2 te zijn afgestemd. Het hanteren van de juiste afschrijvingstermijnen is in het belang voor de juiste presentatie in begroting en rekening van de met de gemeentelijke producten samenhangende kosten en een juiste presentatie van de vermogenspositie.

De technische levensduur is de periode dat het actief technisch gezien kan worden gebruikt.

De economische levensduur ligt daar waar de totale kosten per jaar het laagst zijn. Hoe langer een actief in bedrijf kan worden gehouden des te lager zullen de kapitaallasten zijn. De overige exploitatielasten (bijv. brandstof, onderhoud, salariskosten) zullen ten gevolge van veroudering toenemen. Zolang de daling van de afschrijvingslasten groter is dan de stijging van de overige exploitatielasten daalt de kostprijs en is voortgezet gebruik economisch verantwoord.

Per soort actief kan de keuze voor de levensduur verschillend zijn. In bijlage A zijn voor nieuwe investeringen de te hanteren afschrijvingstermijnen opgenomen.

Met in achtneming van het BBV kunnen de volgende regels worden gesteld voor de afschrijving van vaste activa:

- Afschrijving gebeurt onafhankelijk van het exploitatieresultaat in enig boekjaar;
- Bij het afschrijven wordt geen rekening gehouden met een mogelijke restwaarde van het actief ten tijde van de mogelijke vervanging. In een enkel geval zal er wel sprake zijn van een restwaarde (m.n. vervoersmiddelen). Dit leidt in dat geval tot een voordeel in de exploitatie;
- De afschrijvingswijze moet consistent zijn. Slechts in uitzonderlijke gevallen en om gegronde redenen mag de afschrijving gebeuren op een andere wijze, dan die welke in het voorafgaande jaar is toegepast. Bij de samenstelling van de jaarstukken dient dit afzonderlijk te worden toegelicht;
- Op vaste activa met een beperkte levensduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur;
- Op kosten verbonden aan geldleningen en (dis)agio (zie ook beschrijving immateriële vaste activa) wordt niet afgeschreven. Deze kosten worden namelijk niet geactiveerd maar in het jaar dat deze zich voordoen ten laste of ten gunste gebracht van het exploitatieresultaat;
- Op activa met een economisch nut wordt afgeschreven;
- Op activa met een maatschappelijk nut kan worden afgeschreven;
- Een actief, waarvan de afschrijvingstermijn nog niet is verlopen, maar toch buiten gebruik wordt gesteld, wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling. Een eventuele restwaarde wordt hierop in mindering gebracht. De afwaardering kan budgettair neutraal verlopen door een onttrekking aan de reserve opvang boekverliezen, die voor dergelijke gevallen is ingesteld;
- Vervroegd afschrijven op investeringen met economisch nut is alleen toegestaan wanneer de boekwaarde van het actief hoger is dan het toekomstig verwacht economisch nut. Voor investeringen met een maatschappelijk nut is vervroegd afschrijven wel toegestaan;
- Al afgeschreven bedragen en de boekwaardes van vaste activa per 31 december 2006 staan vast. Indien het afschrijvingsbeleid aanleiding geeft tot wijziging van de afschrijvingsmethode van een bepaald actief zal dit niet leiden tot een herwaardering van dit actief per genoemde datum;
- Het BBV laat de gemeente vrij in de te kiezen afschrijvingsmethode. We kennen in onze begroting de lineaire en annuïtaire afschrijvingsmethode;
- Objecten moeten middels een administratie worden bijgehouden wanneer er wordt afgeschreven op deze objecten.

Componentenbenadering

Binnen het bedrijfsleven (beursgenoteerde bedrijven), dit zijn in tegenstelling tot gemeenten géén verbruikshuishoudingen, dient vanaf 1 januari 2005 conform de International Financial Reporting Standards (IFRS) te worden gerapporteerd. In deze regelgeving wordt uitgegaan van de zogenaamde componentenbenadering inzake materiële vaste activa. De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden afgeschreven op basis van het individuele waardeverloop van die delen. Per samenstellend deel kunnen de economische gebruiksduren namelijk verschillen.

Omdat de componentenbenadering voor gemeenten en provincies niet is voorgeschreven is een andere mogelijkheid deze niet toe te passen en via het vormen van een voorziening de kosten van een toekomstig (groot) onderhoud gelijkmatig te spreiden in de tijd.

De opsplitsing in componenten wordt bepaald aan de hand van de economische/technische levensduur. Hiervoor zijn geen voorschriften, maar uit praktische overwegingen is het raadzaam de opsplitsing te beperken. Het BBV verzet zich in principe niet tegen het hanteren van de componentenbenadering. Omdat het de voorkeur verdient investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet te activeren en indien zij wel worden geactiveerd deze zo snel mogelijk af te schrijven (artikel 59 van het BBV), doet de commissie de aanbeveling om de componentenbenadering alleen toe te passen bij investeringen met een economisch nut.

2.5 Afschrijvingswijze

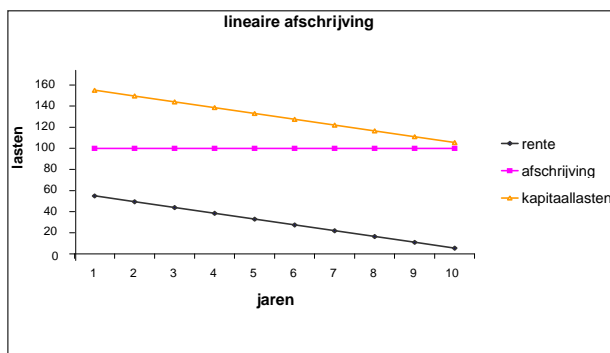
De wijze waarop kan worden afgeschreven kan volgens twee methoden. Te weten: 1. lineair en 2. annuïtair.

1. Lineaire afschrijving

De *lineaire afschrijving* is een afschrijving op basis van een vast percentage van de oorspronkelijke investering. De afschrijvingslast blijft gedurende het afschrijvingstermijn constant, terwijl de jaarlijkse kapitaallasten afnemen door de afname van de toe te rekenen rentelast. De bedrijfseconomische gedachte hier achter is dat tegenover de lagere kapitaallasten hogere onderhoudskosten vanwege veroudering komen te staan.

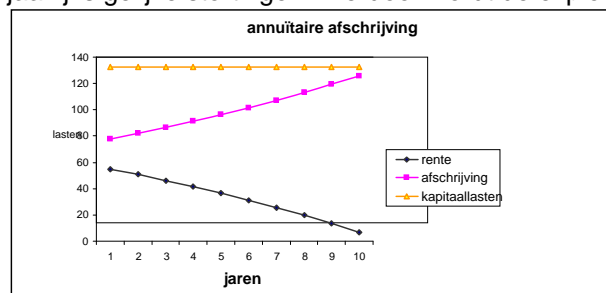
Afschrijving op basis van de economische levensduur speelt hier voornamelijk op in.

Noot: uitgangspunten bij beide onderstaande grafieken zijn een investering van € 1.000,, een rente van 5,5 % en een afschrijvingstermijn van 10 jaar.

2 Annuïtaire afschrijving

Bij *annuïtaire afschrijving* worden de jaarlijkse kapitaallasten gelijk gehouden. Alleen de verhouding tussen afschrijvingslasten en rentelasten verandert jaarlijks. Omdat er bij de methode geen sprake is van een jaarlijkse vrijval van kapitaallasten door een lagere rentelast is het noodzakelijk dat ook de onderhoudskosten gelijkmatig verlopen. Als dat niet verwacht wordt, verdient het aanbeveling een voorziening te vormen met jaarlijks gelijke stortingen. Hierdoor wordt de exploitatierekening elk jaar met hetzelfde bedrag belast.

Op dit moment wordt in de gemeente in hoofdzaak de lineaire methode gehanteerd. Reden hiervoor is dat indien annuïtair wordt afgeschreven de kans dat bij vervreemding tekorten op de boekwaarde ontstaan groter is dan bij lineaire afschrijving en het risico van een te lang ingeschatte levensduur heeft bij annuïteitswijze afschrijving veel grotere nadelige gevolgen. Daarnaast is de lineaire administratief eenvoudiger toe te passen. Een nadeel is dat de kapitaallasten in de eerste jaren in verhouding erg hoog zijn. De annuïtaire methode wordt thans met name gehanteerd in het geval van schoolgebouwen.

Bij vervanging wordt de hogere jaarlast bij lineaire afschrijving in voornamelijk de eerste jaren ondervangen door het gegeven dat het totale gemeentelijke investeringsvolume dat lineair wordt en zal worden afgeschreven redelijk constant is. Er kan grofweg worden gesteld dat de jaarlijkse vrijval van dit investeringsvolume weer ter beschikking komt als dekkingsmiddel voor de kapitaallasten van nieuwe investeringen.

2.6 Afschrijving op grond

Het BBV stelt dat wanneer er geen sprake is van duurzame waardevermindering van een actief de afschrijving op nihil kan worden gesteld. Volgens de huidige voorschriften dient de regel te zijn dat er niet meer afgeschreven wordt op grond. Alleen wanneer aanwijsbaar sprake is van waardevermindering (wanneer bijv. vervuiling optreedt) of regelmatig investeringen moeten worden gedaan om de oorspronkelijke gewenste eigenschappen te behouden kan afschrijving gerechtvaardigd zijn. Geconstateerd wordt dat in de gemeente hier geen sprake van is.

Wel moet worden opgemerkt dat door het niet meer afschrijven op grond de (bestuurlijke) vrijheid om in de toekomst de bestemming van de grond te wijzigen afneemt. Immers er blijft door het niet meer afschrijven op grond tot in eeuwigheid van dagen een boekwaarde op de grond zitten.

2.7 Rentemethodieken

De wijze hoe moet worden omgegaan met de integrale rentetoerekening aan activa wordt niet nader uitgewerkt in het BBV. Artikel 68 BBV stelt alleen dat in het overzicht van de kapitaallasten wordt ingegaan op de toegerekende rente. Rentetoerekening wordt toegepast om de totale rentelasten via de kapitaallasten toe te rekenen aan programma's/beheerstaken. Toerekening is voornamelijk van belang voor het nemen van investeringsbeslissingen en voor het bepalen van de prijsstelling van die beheerstaken waarop kapitaallasten drukken. Het is van belang dat een zo zuiver mogelijke kostprijs van producten wordt gecijferd met het oog op de integrale afwegingsfunctie. Aan alle geactiveerde bedragen wordt rente toegerekend. De rente wordt berekend over de boekwaarde van 1 januari van het lopende jaar. Hiervoor kunnen de volgende twee methodes worden gehanteerd:

a) een vast rentepercentage

Over de boekwaarde van een actief, waarvan de lasten doortellen in een intern of extern te hanteren tarief, wordt vaak om fluctuaties in de tariefstelling zoveel mogelijk te voorkomen een vast rentepercentage gehanteerd. Daarnaast kunnen ook voor bepaalde soorten financiële vaste activa (verstrekke langlopende geldleningen en kapitaalverstrekking Grondbedrijf) een vaste rente worden gehanteerd;

b) het rente-omslagpercentage

Ook kan er gekozen worden om het rente-omslagpercentage te hanteren. Deze wordt in de begrippenlijst nader uitgelegd.

Binnen de gemeente Aalten wordt voor de rente toerekening een vaste rentepercentage gehanteerd.

2.8 Restwaarde

De restwaarde is de waarde van een activum aan het eind van de gebruikstermijn tegen het huidige prijspeil. Het vertegenwoordigt de schatting tegen het huidige prijspeil van de opbrengstwaarde die na de gebruikstermijn nog gerealiseerd kan worden, verminderd met de te maken kosten voor verwijdering of vernietiging van (delen van) het activum. Er wordt bij de bepaling van de restwaarde dus geen rekening gehouden met mogelijke waardeveranderingen vanwege inflatie of deflatie, veranderende marktomstandigheden en dergelijke. Wanneer de verwachte gebruikstermijn korter is dan de verwachte economische levensduur van het activum, zal er altijd sprake zijn van een restwaarde. Aan het einde van de economische levensduur zal er slechts sprake zijn van sloopwaarde. Een naar verwachting duurzame waardevermindering wordt overigens op het moment van constatering als verlies genomen. Aan het einde van de afschrijfperiode kan hooguit een boekwaarde overblijven ter grootte van de geschatte restwaarde op basis van het prijspeil op het moment van ingebruikneming. Omdat activa worden gebruikt en gedurende de afschrijfperiode technisch en economisch slijten/verouderen zal de praktijk veelal zijn dat naar een boekwaarde nul wordt afgeschreven, als het voornemen bestaat de activa tot het einde van de mogelijke gebruiksduur te benutten. Verder geldt dat geen rekening mag worden gehouden met voorgenomen toekomstige bestemmingswijzigingen.

2.9 Boekwinst

Indien een object met een bepaalde restwaarde wordt afgestoten, dient afboeking van de restwaarde (sanering) plaats te vinden. Indien bij het afstoten een boekwinst wordt gerealiseerd, dient deze boekwinst na overdracht te worden verwerkt als incidentele bate in de jaarrekening. De opbrengst mag *niet* direct met de aanschafwaarde van het eventuele vervangingsobject worden verrekend.

2.10 Aanvragen investeringen

De bevoegdheid tot het toekennen van investeringskredieten berust bij de gemeenteraad. Uitgangspunt is dat ingediende investeringsvoorstellen zo veel mogelijk integraal worden afgewogen tegen de beschikbare financiële middelen. Om dit te bewerkstelligen dienen de investeringsvoorstellen bij de voorjaarsnota te worden ingediend. De gehonoreerde investeringen worden vervolgens verwerkt in de begroting. Na vaststelling van de begroting mogen investeringen door B&W in uitvoering worden gebracht. Dat investeringen direct na vaststelling door de raad tot uitvoering kunnen worden gebracht geldt alleen bij repressief toezicht door Ge-

deputeerde Staten (GS). Bij preventief toezicht moet eerst de begrotingswijziging door GS zijn goedgekeurd alvorens tot uitvoering kan worden overgegaan. Indien de beschikbare financiële middelen niet toereikend zijn om alle ingediende investeringen uit te voeren dan wordt op basis van een integrale afweging een prioriteitstelling toegepast.

2.11 Onderbouwing aangevraagde investeringen

De gemeenteraad zal alleen in staat zijn investeringen te accorderen die in voldoende mate onderbouwd en gespecificeerd zijn.

2.11.1 Subsidies

Al bij de investeringsaanvraag dient te worden bezien in hoeverre er aanspraak kan worden gemaakt op bepaalde subsidies. Subsidies, die specifiek voor een bepaalde investering worden verstrekt, mogen direct ten gunste van het investeringsbedrag worden gebracht.

2.11.2 Spreiding / liquiditeits- en capaciteitsplanning

Bij het indienen van een investeringsvoorstel dient eveneens een liquiditeits- en capaciteitsplanning te worden aangeleverd. Hierin wordt de inzet van geld en menskracht per kwartaal aangegeven. In de managementrapportages dient over het werkelijke verloop gerapporteerd te worden.

Reden hiervoor is dat zodoende in een vroeg stadium afwijkingen in de investeringsplanning kunnen worden geconstateerd. Onderuitputting en budgettaire effecten van personele inzet kunnen zodoende in een vroeg stadium worden onderkend.

2.11.3 Termijn beschikbaarheid kredieten

Uit beheersoogpunt dienen investeringen in uitvoering te worden genomen binnen één jaar na votering van het krediet (bij preventief toezicht binnen 1 jaar na goedkeuring door GS van het krediet). Hiermee is in principe voldoende tijd beschikbaar om de uitvoering van de investering op te starten. Indien de uitvoering niet is gestart, dan wordt het krediet afgesloten. Het toekennen van een maximale geldigheidsduur voorkomt het "opstapelen" van investeringskredieten.

Beschikbaar gestelde kredieten worden afgesloten na de aangegeven einddatum. Het politiek primaat voor het afsluiten van kredieten ligt bij de Raad.

Een krediet kan alleen langer "open" blijven indien de noodzaak daartoe voldoende is beargumenteerd. Het krediet wordt dan overgebracht naar volgend begrotingsjaar.

Op deze regels kan één uitzondering worden gemaakt. Indien blijkt dat een geplande *vervangings*investering uitgesteld kan worden, dan kan het krediet doorgeschoven worden. Het is dan wel zaak dat dit in een zo vroeg mogelijk stadium (bij de eerste volgende tussenrapportage) wordt aangegeven.

2.12 Dekking van investeringen

Zoals in onderdeel 2.1 is aangegeven worden er drie categorieën investeringen onderscheiden. Over de wijze waarop deze worden gedekt wordt onderstaand nader ingegaan. Aansluitend wordt aangegeven hoe inzicht wordt verkregen in toekomstige investeringen, de kapitaallasten en de vrijval hiervan.

2.12.1 Investeringscategorieën

Nieuwe of uitbreidingsinvesteringen

Deze investeringen betreffen nieuwe activiteiten, waar tot nu toe (nog) geen lasten voor in de begroting waren opgenomen of die het gevolg zijn van uitbreidingslocaties voor woningbouw en/of bedrijven.

De dekking van investeringen betreffende nieuwe activiteiten worden gedekt uit de middelen voor nieuw beleid (structureel dan wel incidenteel), die jaarlijks in de begroting worden opgenomen.

De investeringen, die voortvloeien uit de aanleg van uitbreidingslocaties worden ineens gedekt door de opbrengsten uit grondverkoop. Hierbij zijn de navolgende hoofdgroepen te herkennen: wegen, openbaar groen en rioleringen. De eerste twee zijn investeringen met een maatschappelijk nut, de laatste daarentegen heeft een economisch nut en zou feitelijk geactiveerd moeten worden. Echter omdat de dekking in de grondprijs is verdisconteerd worden deze niet geactiveerd en is afschrijving niet aan de orde. Nadat een nieuwe uitbreidingslocatie is voltooid, dat wil zeggen alle investeringen zijn gedaan en alle gronden zijn verkocht dan worden de wegen, plantsoenen en rioleringen om niet overgedragen aan de algemene dienst. Binnen de algemene dienst wordt vervolgens voor het beheer en onderhoud gezorgd.

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen, die voortvloeien uit economische veroudering of slijtage dienen in principe te worden gedekt uit de vrijval van kapitaallasten. Omdat de vrijvallende kapitaallasten gebaseerd zijn op oude investeringsbedragen en de vervangingsinvesteringen veelal duurder zijn dan oorspronkelijk zijn er onvoldoende dekkingsmiddelen. Daarnaast is op basis van bestaand beleid de vrijval van kapitaallasten verwerkt

als voordeel in het saldo van de (meerjaren-)begrotingen. Om vorenstaande op te lossen wordt jaarlijks bij de voorjaarsnota alle activa, die binnen 5 jaar afgeschreven zijn beoordeeld op vervanging, verlengd gebruik en daar waar nodig extra budget beschikbaar gesteld in de daarop volgende meerjarenbegroting. Vervangingsinvesteringen bij de wegen (reconstructies) worden in kort mogelijke tijd afgeschreven.

Levensduurverlengde investeringen

Ten aanzien van levensduurverlengde investeringen zou in het verlengde van vervangingsinvesteringen ook de dekking moeten plaats vinden vanuit de vrijval van kapitaallasten. Echter dit is niet altijd het geval.

Eenzijds omdat deze investeringen in het verleden soms in één keer werden afgeschreven dan wel door subsidies tot stand zijn gebracht. Anderzijds omdat de afschrijvingsperiode reeds voorbij was en er direct daarna niet in het activum behoefde te worden geïnvesteerd.

De kosten voor het groot onderhoud aan gebouwen en wegen worden ineens gedekt uit de betreffende voorzieningen en worden niet geactiveerd.

2.12.2 Inzicht in toekomstige investeringen

Om een goed beeld van de investeringen in welke vorm dan ook te kunnen krijgen is inzicht nodig in de plannen. Op het gebied van wegen, rioleringen, gebouwen en tractie zijn er de nodige plannen beschikbaar.

2.12.3 Inzicht in kapitaallasten en de vrijval hiervan

Voor het totaalbeeld van de investeringen is het ook van belang om daarbij de vrijvallende kapitaallasten te betrekken. Binnen de tijdsperiode van de begroting en de meerjarenbegroting is dit inzicht aanwezig.

In een breder meerjarig perspectief is dit niet bekend. Daarnaast dient hierbij bezien te worden welke vrijval wordt gereserveerd in de (meer)jarenbegroting. In zijn algemeenheid loopt – zoals eerder aangegeven – het overgrote deel als voordeel in de begroting en jaarrekening weg.

3 Beheer van kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd. In vervolg op de verkrijging- of vervaardigingsfase van kapitaalgoederen wordt in deze paragraaf gesproken over de beheerfase van kapitaalgoederen. Beheer moet daarbij worden gezien als meer dan *'houden wat je hebt'*.

Een kapitaalgoed kan op verschillende manieren worden beheerd. Hoe fraai moet het eruit blijven zien, hoe veilig moet het zijn, welk kwaliteitsniveau moet het behouden en wat mag het kosten? De kwaliteit is de afgelopen jaren steeds hoger op de politieke agenda gekomen. Hieruit kan worden opgemaakt dat voor het beheer van kapitaalgoederen beleid noodzakelijk is. Beleid gaat over het maken van keuzes. Het is de raad die deze keuze maakt. Deze beleidskeuzes kunnen per gemeente, gebied of voorziening verschillen. Verschillende keuzes resulteren in verschillende kosten voor beheer. Een gemeente zal voorafgaand aan het werkelijke beheer van de kapitaalgoederen eerst het beleid moeten vast stellen. Dit beleidskader dient vervolgens door het college van B&W en de diverse operationele diensten van de gemeente te worden toegepast op het beheer van de kapitaalgoederen, bijvoorbeeld met beheerplannen.

Wegen straten en pleinen

Voor hulp bij het vaststellen van het beleid voor het beheren van kapitaalgoederen (in de openbare ruimte) wordt de lezer verwezen naar publicatie 145 "Beheerkosten openbare ruimte" van CROW. CROW is het nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte. Hierin werken Rijk, provincies, gemeenten, (semi-) overheidsopdrachtgevers, adviesbureaus, uitvoerende bouwbedrijven, toeleveranciers en openbaarvervoersorganisaties samen vanuit hun gemeenschappelijk belang bij beleidsvoorbereiding, planning, ontwerp, aanleg, beheer en onderhoud van weginfrastructuur, openbare ruimte en mobiliteitsvoorzieningen. De publicatie 145 "Beheerkosten openbare ruimte" is leidraad geweest voor het opstellen van de nota Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Deze nota is door de raad in december 2007 vastgesteld. In de nota is vastgelegd de onderhoudskwaliteit van wegen, groen, bruggen en openbare verlichting.

Riolering

De kwaliteit van de riolering is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en in mei 2009 door de raad vastgesteld.

Nota speelvoorzieningen

De kwaliteit van de speelvoorzieningen is in de nota Speelvoorzieningen vastgelegd en in 2005 door de raad vastgesteld. Deze nota wordt opnieuw geactueerd.

In de verplichte paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van de begroting en de jaarrekening dient het beleidskader, de daaruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting te worden aangegeven (artikel 12 van het BBV).

Een essentieel onderdeel van de inhoud van deze paragraaf wordt bepaald door het gekozen ambitieniveau, de staat van onderhoud van de desbetreffende kapitaalgoederen en de kosten die hiermee gemoeid zijn. Hierbij dient in acht te worden genomen dat achterstallig onderhoud leidt tot kapitaalvernietiging en afwaardering wanneer sprake is van duurzame waardevermindering (artikel 65 van het BBV). Bij een tijdelijke waardevermindering vanwege achterstallig onderhoud (zonder afwaardering) dienen de lasten van het wegwerken van achterstallig onderhoud ineens ten laste van de exploitatie te worden gebracht.

Hierna wordt beschreven op welke wijze met de kosten van het onderhoud moet worden omgegaan.

3.1 Onderhoud

3.1.1 Soorten onderhoud

Volgens CROW is onderhoud het uitvoeren van preventieve dan wel correctieve maatregelen om een object in goede staat te houden of te brengen (op een vooraf door de raad vastgesteld kwaliteitsniveau). Onderhoud kan worden onderscheiden in groot onderhoud en klein onderhoud. Onder groot onderhoud wordt verstaan onderhoud van veelal ingrijpende aard dat op een groot deel van het object wordt uitgevoerd en na een langere gebruiksperiode moet worden verricht. Klein onderhoud is het onderhoud dat in het eerste of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd. Onderhoudskosten worden gemaakt om het object gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau te houden (naar behoren laten functioneren en een bepaalde representativiteit laten behouden). De kosten van klein en groot onderhoud zijn dus niet levensduurverlengend en mogen dus niet worden geactiveerd. Indien de componentenbenadering wordt toegepast is er sprake van vervangingsinvesteringen en niet meer van onderhoud (zie ook paragraaf 2.2.4 onder B).

3.1.2 Omvang kosten onderhoud

Kosten van klein onderhoud mogen niet worden geactiveerd, maar dienen in het jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie te worden gebracht.

Het gaat hierbij om periodieke kosten die noodzakelijk zijn om het object in goede staat te houden tegen een van te voren vastgesteld kwaliteitsniveau. Hierbij moet worden gedacht aan maatregelen die noodzakelijk zijn om het object blijvend naar behoren te laten functioneren of haar representativiteit te laten behouden. Voorbeelden van regelmatig voorkomende onderhoudskosten betreffen onder meer het reinigen van rioolstelsels, het plegen van periodiek onderhoud aan hydraulische of elektrische installaties.

Kosten van groot onderhoud mogen niet worden geactiveerd en kunnen op twee wijzen worden verwerkt in de begroting/jaarrekening:
1. Kosten in het jaar van uitvoering direct ten laste van de exploitatie brengen.
2. Kosten in het jaar van uitvoering ten laste van een vooraf gevormde voorziening brengen (artikel 44, lid 1c, van het BBV).

Kosten van groot onderhoud ontstaan na een langere gebruiksperiode van een object en zijn veelal ingrijpend van aard en betreffen een groot of belangrijk deel van het object. Voorbeelden zijn het vernieuwen van de bitumenlaag van het dak van een gebouw, het vervangen van pompen van een rioolstelsel en het periodiek vervangen van slijtlagen van een weg.

Hierna wordt de tweede mogelijkheid kort toegelicht.

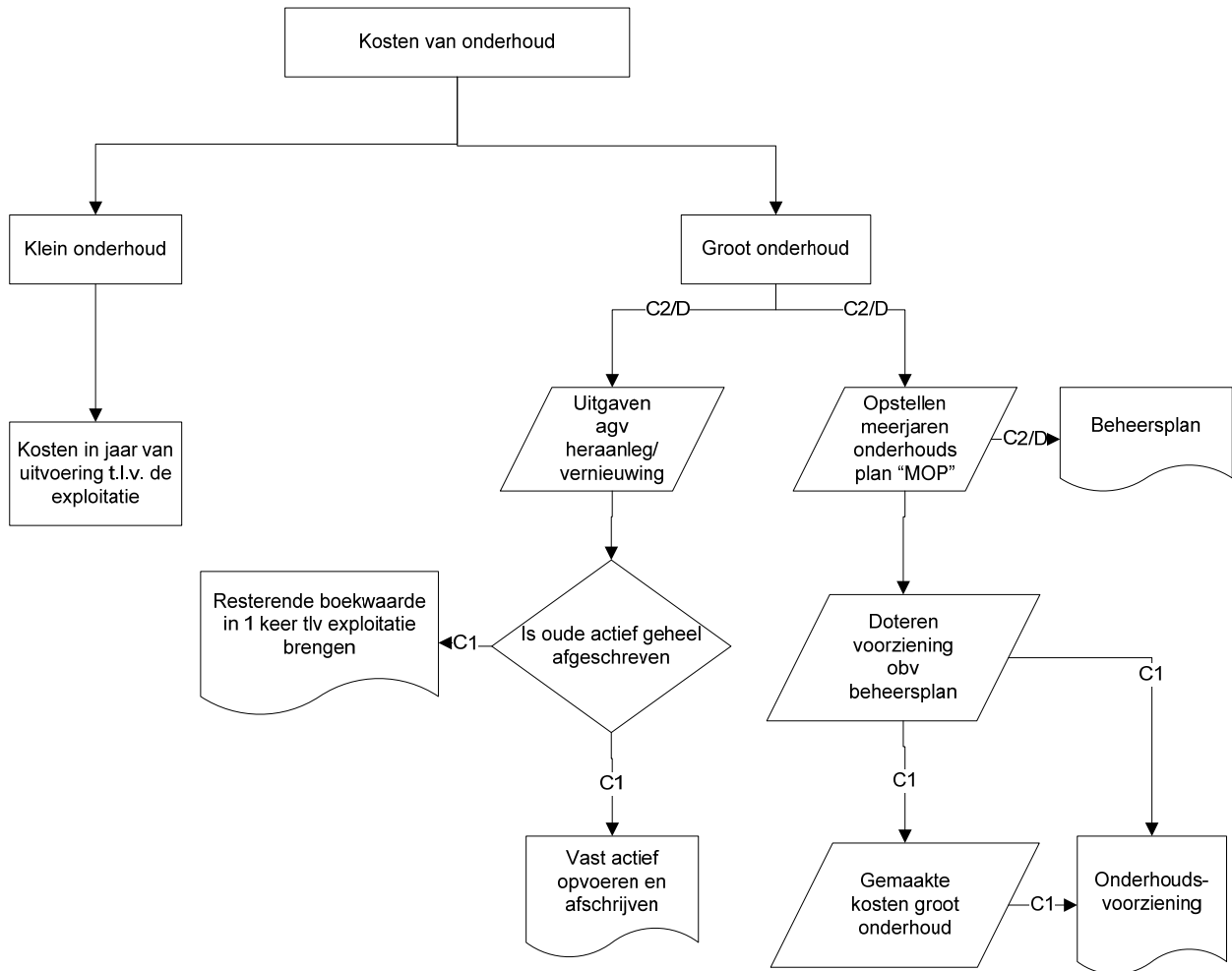
Kosten van groot onderhoud kunnen in het jaar van ontstaan ten laste van een vooraf gevormde voorziening worden gebracht (artikel 44, eerste lid, onder c, van het BBV). De voorziening wordt, voorafgaand aan de onderhoudsactiviteiten, ten laste van de staat van baten en lasten systematisch gedoteerd met zodanige bedragen dat deze over de gehele looptijd genomen voldoende zijn voor het bekostigen van de uitvoering van het onderhoud. De omvang van de periodieke dotatie kan bijvoorbeeld op een (meerjarig) beheerplan worden gebaseerd. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de kosten over een langere periode worden uitgemiddeld. Op deze wijze kunnen bij een tariefproduct grote fluctuaties in de jaarlijkse kosten worden voorkomen.

Kosten van groot onderhoud kunnen alleen dan ten laste van een gevormde voorziening worden gebracht, indien er een recent beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed aanwezig is. Indien er geen (recent) beheerplan aanwezig is, kunnen de kosten van groot onderhoud wel door vrijval via resultaatbestemming vanuit een (daartoe gevormde) reserve worden gedekt.

In de gemeente Aalten worden de kosten voor onderhoud van wegen en gebouwen gedekt uit de betreffende voorzieningen. Het onderhoud is vastgelegd in Meerjaren Onderhoudsplannen (MOP) en worden jaarlijks bijgesteld.

De hiervoor gegeven toelichting op de kosten van onderhoud kan worden samengevat in figuur 1.

Figuur 1 Kosten van onderhoud van kapitaalgoederen

4. Informatieverstrekking

Voor het verkrijgen van inzicht in de voortgang en afwikkeling van uitgegeven investeringskredieten is het voor de gemeenteraad van belang hierin inzicht te hebben.

Bij afronding van investeringsprojecten kunnen de volgende situaties zich voordoen:

- Het krediet is overschreden.
De gemeenteraad is in een eerder stadium (via de voor- en najaarsnota) hiervan al op de hoogte gebracht.
- Het krediet is toereikend geweest en voor het juiste doel aangewend.
- Het krediet is te hoog. De overblijvende middelen vloeien terug in de algemene middelen. De gemeenteraad dient in een zo vroeg mogelijk stadium, via de tussenrapportage, te worden geïnformeerd over de onderschrijding van het krediet.

Het is niet toegestaan tegenvallers en meevallers met elkaar te verrekenen. Ook het gebruiken van kredieten voor een andere bestemming is niet toegestaan.

De volgende rapportagemomenten, waarbij kredieten kunnen worden afgesloten, worden gehanteerd:

1. bij de jaarrekening;
2. bij de voor- en najaarsnota.

Ad 1 jaarrekening

In de jaarrekening wordt een lijst opgenomen met alle nog openstaande kredieten.

In deze lijst worden opgenomen het krediet, de datum van goedkeuring, de werkelijke uitgaven, de voortgang, de (verwachte) maand van afronding en het restant van het krediet. Op basis van deze lijst worden restantkredieten overgeboekt.

Ad 2 voor- en najaarsnota

In de nota's zal nader worden ingegaan op de voortgang van de investeringen. De stand van zaken met betrekking tot de investeringen wordt doormiddel van een code als volgt weergegeven:

1. nog niet ten uitvoering
2. in voorbereiding
3. in uitvoering
4. gereed
5. komt niet tot uitvoering

Afwijkingen dienen van een toelichting te worden voorzien. Hierbij worden afwijkingen bedoeld in positieve en negatieve zin.

5. Overige onderwerpen

5.1 Begrippenlijst

Achterstallig onderhoud

Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet wordt voldaan aan het gestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud ontstaat door lagere dan noodzakelijke lasten voor het desbetreffende kapitaalgoed in het verleden. Dit kan leiden tot kapitaalvernietiging.

Activeren

Het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde kapitaalgoed met meerjarig nut dat vanaf dat moment als bezitting kan worden beschouwd.

Afschrijven

Het op methodische wijze ten laste van de exploitatie brengen van (een) kapitaalgoed(eren). Uitgangspunt hiervoor is de historische kostprijs en de economische of de technische levensduur van het actief.

Afschrijving

Afschrijven is de administratieve verwerking van de waardevermindering van een bedrijfsmiddel. De waardeafname wordt veroorzaakt door technische slijtage en/of economische veroudering. Het af te schrijven bedrag hangt af van de gebruiksduur van de investering. De gebruiksduur bepaalt de afschrijvingstermijn en dus ook de hoogte van de afschrijvingslasten. Voor de activa worden standaard afschrijvingstermijnen gehanteerd. De belangrijkste termijnen worden genoemd in bijlage A bij deze nota. Afschrijving start in het jaar van aanvang, indien in het boekjaar nog niet het volledige investeringsbedrag wordt besteed, wordt er naar rato afgeschreven.

Annuitaire afschrijvingen

Een berekeningsmethodiek waarbij bereikt wordt dat de kapitaallasten jaarlijks gelijk zijn. Per jaar verschillen echter de hoogtes van de rente- en afschrijvingscomponent. Naarmate het verloop van de tijd, worden de rentekosten lager en de afschrijvingskosten hoger.

Boekwaarde

De historische kostprijs verminderd met de afschrijving en eventuele bijdrage(n) van derden (o.a. subsidie).

Componentenbenadering

De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden afgeschreven op basis van het individuele waardeverloop van die delen.

Investing

een uitgave waarvan het nut zich uitstrekt over meerdere jaren. De investering wordt in dat geval opgenomen op de balans en de lasten van deze uitgave worden gespreid over deze jaren door de jaarlijkse afschrijving ten laste gebracht van de exploitatie (de investering wordt dan geactiveerd).

Investing met een economisch nut

Investerings hebben economisch nut indien ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen, bijvoorbeeld door het vragen van rechten, heffingen, leges of prijzen.

Investing in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen.

Kapitaallasten

Het totaal van de afschrijvingslasten en de toe te rekenen rentelasten aan een actief.

Lineaire afschrijvingen

Een berekeningsmethodiek waarbij het afschrijvingsbedrag berekend wordt door de activeringswaarde te delen door de looptijd.

Onderhoud

Uitvoering van preventieve dan wel correctieve maatregelen om een object in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen.

Openbare ruimte

De publiekelijk toegankelijke ruimte die gevormd en begrensd wordt door de bebouwde ruimte.

Reconstructie

Het herstellen van een kapitaalgoed in de oorspronkelijke staat.

Reconstructie van een weg

Maatregelen om de verharding en de inrichting van de weg aan te passen aan de huidige eisen.

Rehabilitatie van een weg

Maatregelen om de kwaliteit van de verharding weer op het gewenste niveau te brengen zonder de inrichting van de weg aan te passen, en waarbij de levensduur wordt verlengd.

Rente

Een vergoeding voor het beslag dat de boekwaarde van een investering legt op de financieringsmiddelen van de gemeente. Afhankelijk van de aard van de investering wordt hiervoor een vast rentepercentage gehanteerd of de omslagrente.

Renteomslag

dit interne rentepercentage is de resultante van de rente over de gemeentelijke financieringsmiddelen en de totale boekwaarde van de vaste activa nadat de boekwaardes en de daaraan toe te rekenen vaste rente hierop in mindering zijn gebracht.

Restwaarde

De restwaarde vertegenwoordigt de opbrengstwaarde die na de gebruikstermijn nog gerealiseerd kan worden, verminderd met de te maken kosten voor verwijdering of vernietiging van het activum.

Vervanging

Maatregel om de kwaliteit van een object weer op het gestelde kwaliteitsniveau te brengen, toegepast aan het einde van de (economische) gebruiksduur indien groot- en klein onderhoud niet meer toereikend is, waardoor een nieuw actief ontstaat.

5.2 Bronnen:

- Toelichting BBV
- Ontwerp Richtlijn 212 (2005) voor de jaarverslaggeving
- CROW – Beheerkosten openbare ruimte (actualisering publicatie 145)
- Instituut voor Mechanisatie, Arbeid en Gebouwen (IMAG)
- Handreiking kapitaalgoederen

Websites:

www.commissiebbv.nl

www.crow.nl

www.finveen.nl

Bijlagen

Bijlage I Relevante wet- en regelgeving

Gemeentewet

Artikel 212

1. De raad stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.
2. De verordening bevat in ieder geval:
 - A. regels voor waardering en afschrijving van activa;
 - B. grondslagen voor de berekening van de door het gemeentebestuur in rekening te brengen prijzen en van tarieven voor rechten als bedoeld in artikel 229b, alsmede, voor zover deze wordt geheven, voor de heffing bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer;
 - C. regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie, alsmede inzake de administratieve organisatie van de financieringsfunctie, daaronder begrepen taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening.

Verordening 212 van de gemeente Aalten

Artikel 12 Waardering en afschrijving vaste activa

1. De activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Voor de gemeente geldt dus als uitgangspunt dat bij de waardering wordt uitgegaan van de historische kostprijs.
2. Onder 'activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut', zoals bedoeld in artikel 35 BBV, worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van (inrichting van) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken.
3. Investerings met een verkrijgingsprijs van minder dan € 5.000 worden niet geactiveerd. Dit geldt echter niet voor gronden en terreinen, deze worden altijd geactiveerd.
4. Nadere afspraken betreffende de waardering en afschrijving van activa worden vastgelegd in de *gelijknamige nota**. Daarin wordt ondermeer de afschrijvingstermijnen en de afschrijvingsmethode geregeld. Het college biedt deze (geactualiseerde) nota minimaal één keer per vier jaar ter vaststelling aan de raad aan.
5. Door middel van een investeringsparagraaf, opgenomen in de jaarrekening conform artikel 9, wordt het verloop en het afsluiten van de investeringsbudgetten aan de raad verantwoord.

** tekst wordt in de eerst volgende actualisatie van de verordening aangepast met:
"nota verkrijging/vervaardiging en onderhoud van kapitaalgoederen".*

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

Artikel 9

1. In de begroting worden in afzonderlijke paragrafen de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen.
2. De begroting bevat ten minste de volgende paragrafen, tenzij het desbetreffende aspect bij de provincie onderscheidenlijk gemeente niet aan de orde is:
 - a. lokale heffingen;
 - b. weerstandsvermogen;
 - c. onderhoud kapitaalgoederen;
 - d. financiering;
 - e. bedrijfsvoering;
 - f. verbonden partijen;
 - g. grondbeleid.

Artikel 12

1. De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen:
 - a. wegen;
 - b. riolering;
 - c. water;
 - d. groen;
 - e. gebouwen.
2. Van de kapitaalgoederen, bedoeld in het eerste lid, wordt aangegeven:
 - a. het beleidskader;
 - b. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;

- c. de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Artikel 35

1. In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:
 - a. Investerings met een economisch nut;
 - b. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
2. Van de materiële vaste activa wordt aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Artikel 44

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
 - a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
 - b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
 - c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.
3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Artikel 52

1. In de toelichting op de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:
 - a. gronden en terreinen;
 - b. woonruimten;
 - c. bedrijfsgebouwen;
 - d. grond-, weg- en waterbouwkundige werken;
 - e. vervoermiddelen;
 - f. machines, apparaten en installaties;
 - g. overige materiële vaste activa.
2. In de toelichting op de balans wordt het verloop van de activa, als bedoeld in het eerste lid, gedurende het begrotingsjaar, in een sluitend overzicht weergegeven. Daaruit blijken, voor zover van toepassing:
 - a. de boekwaarde aan het begin van het begrotingsjaar;
 - b. de investeringen of desinvesteringen;
 - c. de afschrijvingen;
 - d. bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief;
 - e. afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen;
 - f. de boekwaarde aan het einde van het begrotingsjaar.

Artikel 54

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.
2. Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:
 - a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
 - b. de toevoegingen of onttrekkingen via de resultaatbestemming bij de programmarekening;
 - c. de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar;
 - d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;
 - e. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Artikel 59

1. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd.
2. Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
3. In afwijking van het eerste lid worden kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde niet geactiveerd.
4. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd.

Artikel 62

1. Alle vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd.

2. In afwijking van het eerste lid mogen bijdragen van derden die in directe relatie staan met een actief op de waardering daarvan in mindering worden gebracht.
3. In afwijking van het eerste lid mogen reserves in mindering worden gebracht op investeringen, als bedoeld in artikel 59, het vierde lid.

Artikel 63

1. Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
2. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.
3. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.
4. Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.
5. Van activa waarvan de bestemming verandert, wordt de actuele waarde van de nieuwe bestemming in de toelichting op de balans opgenomen.
6. In afwijking van het eerste lid is waardering tegen actuele waarde toegestaan voor de activa van de Nazorgfondsen bedoeld in artikel 15.47 van de Wet milieubeheer.
7. Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.
8. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de nominale waarde van leningen en vorderingen verrekend.

Artikel 64

1. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.
2. Slechts om gegronde redenen mogen de afschrijvingen geschieden op andere grondslagen dan die welke in het voorafgaande begrotingsjaar zijn toegepast. De reden van de verandering wordt in de toelichting op de balans uiteengezet. Tevens wordt inzicht gegeven in haar betekenis voor de financiële positie en voor de baten en de lasten aan de hand van aangepaste cijfers voor het begrotingsjaar of voor het voorafgaande begrotingsjaar.
3. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.
4. In afwijking van het eerste en het derde lid kan er op de activa, bedoeld in artikel 59, vierde lid, extra worden afgeschreven.
5. In afwijking van het derde lid is de afschrijvingsduur voor de immateriële vaste activa, bedoeld in artikel 34 onder a, maximaal gelijk aan de looptijd van de lening.
6. In afwijking van het derde lid is de afschrijvingsduur voor de immateriële vaste activa, bedoeld in artikel 34 onder b, ten hoogste vijf jaar.

Artikel 65

1. Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.
2. Voorraden en deelnemingen worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
3. Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde.

Bijlage II Bijlage betreffende richtlijnen van de commissie BBV

1.2 Richtlijnen commissie

Samenvattend worden hieronder de richtlijnen van de commissie opgenomen die met ingang van het jaar 2008 integraal van toepassing zijn met betrekking tot 'verkrijging/vervaardiging en onderhoud van kapitaal-goederen'.

De richtlijnen van de commissie worden onderscheiden naar:

1. stellige uitspraken (vet gedrukt);
2. aanbevelingen.

I. Stellige uitspraken

A. uit 2.2.6. van deze notitie:

De boekwinst die wordt gerealiseerd bij het afstoten van een kapitaalgoed moet als incidentele bate in de jaarrekening worden verwerkt.

De opbrengst mag niet direct met de boekwaarde van het eventuele vervangingsobject worden verrekend.

B. uit 3.1. van deze notitie:

De kosten van (klein en groot) onderhoud zijn niet levensduurverlengend en mogen dus niet worden geactiveerd.

- Kosten van klein onderhoud dienen in het jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie te worden gebracht.
- Kosten van groot onderhoud kunnen op twee wijzen worden verwerkt in de administratie:
 1. Kosten in het jaar van uitvoering direct ten laste van de exploitatie brengen, met eventuele vrijval via resultaatbestemming van een daartoe gevormde reserve.
 2. Kosten in het jaar van uitvoering ten laste van een vooraf gevormde voorziening brengen (artikel 44, lid 1c, van het BBV).
- Kosten van het wegwerken van achterstallig onderhoud dienen ineens ten laste van de exploitatie te worden gebracht.

C. uit 3.1. van deze notitie:

Voorzieningen die worden gevormd om de (groot) onderhoudslasten van een kapitaalgoed over een aantal jaren te egaliseren kunnen alleen worden ingesteld en gevoed op basis van een beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed. Dit beheerplan dient periodiek te worden geactualiseerd.

Indien er geen (recent) beheerplan aanwezig is, kunnen de kosten van groot onderhoud wel door vrijval via resultaatbestemming vanuit een (daartoe gevormde) reserve worden gedekt.

II. Aanbevelingen

A. uit 1.1. van deze notitie:

De commissie doet de aanbeveling om tenminste éénmaal in de vier jaar een integrale beleidsnota over het beleidskader onderhoud kapitaalgoederen door de raad te laten vaststellen en de hoofdlijnen daarvan jaarlijks op te nemen in de paragraaf als bedoeld in artikel 9, tweede lid, onder c BBV.

B. uit 2.2.2. van deze notitie:

De commissie doet de aanbeveling om in de financiële verordening (of een nadere uitwerking daarvan) op grond van artikel 212 van de Gemeentewet op te nemen dat voor het activeren van investeringen aan tenminste één van de, of aan beide, criteria moet worden voldaan:

- een minimumbedrag;
- een minimale gebruiksduur.

C. uit 2.2.3. van deze notitie:

Indien voor de dekking van de kapitaallasten van een investering met een economisch nut een reserve is opgebouwd, doet de commissie de aanbeveling om die bestemmingsreserve conform de (afschrijving)parameters van het bijbehorende actief via resultaatbestemming periodiek vrij te laten vallen ter (ge-deeltelijke) dekking van de kapitaallasten.

D. uit 2.2.4. van deze notitie:

De commissie doet de aanbeveling om in de financiële verordening (of een nadere uitwerking daarvan) op grond van artikel 212 van de Gemeentewet op te nemen wanneer met het afschrijven van een nieuw kapitaalgoed wordt begonnen. Mogelijke keuzes hierbij:

- óf in het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt en vanaf het moment dat het door de gemeente in gebruik kan worden genomen,
- óf medio het begrotingsjaar waarin het gereed komt/verworven wordt,

- óf in het begrotingsjaar dat volgt op het jaar waarin het gereed komt/verworven wordt.

E. uit 2.2.4. van deze notitie:

Als de gemeente ervoor kiest om de componentenbenadering toe te passen, doet de commissie de aanbeveling om de componentenbenadering alleen toe te passen bij investeringen met een economisch nut.

F. uit 2.2.5. van deze notitie:

De commissie doet de aanbeveling om in de financiële verordening op grond van artikel 212 van de Gemeentewet (of een nadere uitwerking daarvan) de uitgangspunten over de handelswijze betreffende de restwaarde aan te geven.

Bijlage III Afschrijvingstabel

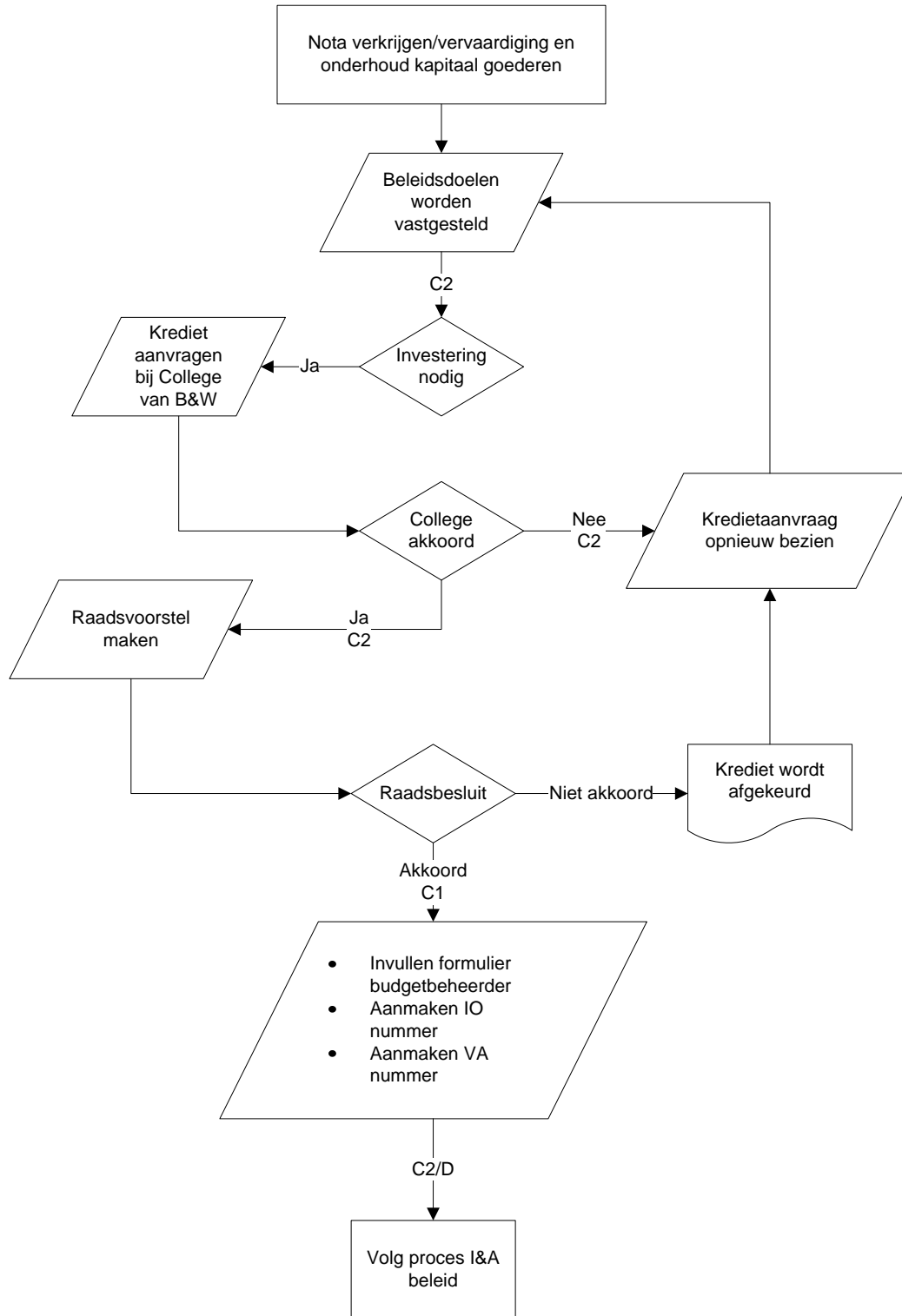
Hieronder staat de afschrijvingstabel weergegeven die door de gemeente Aalten wordt gehanteerd. .

Omschrijving	Afschrijvings methode	Afschrijvings termijn
Immateriële activa		
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling (max. termijn BBV)	Lineair	Max 5 jaar
Materiële activa		
Woonruimten en bedrijfsgebouwen		
- <i>Nieuwbouw gebouwen (permanent)</i>	Lineair	40 jaar
- <i>Renovatie, restauratie, aankoop en verbouw</i>	Lineair	25 jaar
- <i>Tijdelijke gebouwen (bijv. noodlokalen)</i>	Lineair	15 jaar
- <i>Voorzieningen aan gebouwen</i>	Lineair	10 jaar
- <i>Groot onderhoud aan gebouwen</i>	Lineair	20 jaar
- <i>Onderwijsgebouwen</i>	Annuïtair	40 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken		
- <i>Riolering overig</i>	Lineair	40 jaar
- <i>Riolering buitengebied (drukkracht)</i>	Lineair	30 jaar
- <i>Wegen, straten, pleinen, rotondes, trottoirs, waterwerken etc.</i>	Lineair	25 jaar
- <i>Bluswatervoorziening</i>	Lineair	25 jaar
Vervoersmiddelen		
- <i>Blusvoertuigen, ladderwagens etc</i>	Lineair	15 jaar
- <i>Personenauto's</i>	Lineair	7 jaar
- <i>Zware transportmiddelen</i>	Lineair	10 jaar
- <i>Aanhangwagens</i>	Lineair	10 jaar
- <i>Overige vervoersmiddelen</i>	Lineair	10 jaar
Machines, apparaten en installaties		
- <i>Technische installaties in bedrijfsgebouwen</i>	Lineair	15 jaar
- <i>Telefooninstallaties</i>	Lineair	10 jaar
- <i>Machines</i>	Lineair	10 jaar
- <i>Verkeersregelinstallaties</i>	Lineair	25 jaar
- <i>Verkeersborden</i>	Lineair	20 jaar
- <i>Bewegwijzering</i>	Lineair	10 jaar
- <i>Verkeerslichten</i>	Lineair	15 jaar
Overige materiële vaste activa		
- <i>Schoolmeubilair</i>	Lineair	25 jaar
- <i>Kantoormeubilair</i>	Lineair	15 jaar
- <i>Inrichting begraafplaats</i>	Lineair	15 jaar
- <i>Automatisering (hardware en software)</i>	Lineair	4 jaar
Gronden en terreinen	nvt	Niet
Financiële vaste activa		Niet

In incidentele gevallen kan de raad afwijken van deze methoden en termijnen genoemd in deze tabel.

Afschrijving start in het jaar van aanvang, indien in het boekjaar nog niet het volledige investeringsbedrag wordt besteed, wordt er naar rato afgeschreven. Aan bovenstaande afschrijvingstermijnen kunnen geen rechten worden verleend, afwijking van bovenstaande tabel is mogelijk indien de economische levensduur afwijkt.

Bijlage IV **Procesbeschrijving Activa beleid**

Bijlage V

Procesbeschrijving financiële verwerking

